

Văn Nghệ Tuổi Thơ

Ký ức của Hương Cau

Đọc mục "điểm báo" của người bạn đồng môn Sanh Nguyen khiến HC hồi tưởng những kỷ niệm êm đềm xa xưa, ngày còn bé, tối nào cũng văn nghệ mà bức diễn là những cái sập gỗ lảng bóng dày cả gang tay đầu lại, khán giả thì ngồi trên những ghế xếp thấp ngóng cổ xem, bạn bè hàng xóm kéo tới đây nhà để xem trình diễn văn nghệ. Có đủ các thể loại ca, kịch, múa, vọng cổ... Chẳng những là kịch "Hội nghị Diên Hồng", "Sơn Tinh Thủy Tinh", mà còn có kịch "Bình dân học vụ", "Cô y tá và anh chiến binh nhỏ" ... Mục múa cũng không kém phần hấp dẫn với những điệu múa mọi "Yam ba la ya", "Sơn nữ ca", "Trăng Mường luông", "Con chim non" (điệu múa này ở trường do bà chị PC và một người bạn đồng diễn, nhưng ở nhà thì bà chị nắm đầu HC thay thế), múa Nhật, múa Ấn độ ... ôi thôi, hăm bà lằng. Để giúp vui, HC xin viết ra đây những kịch nhỏ mà gia đình HC mỗi tối trình diễn.

Tối thứ nhất

Phía sau sân khấu tiếng hô "xung phong", tất cả diễn viên chạy ra sân khấu, tay cầm súng... giấy, bắn păng... păng... (Màn này kéo dài một chút để kéo vở kịch dài thêm!!!) Một chiến sĩ gục ngã, một chiến sĩ khác chạy đến... kéo lê người này (vì không đủ sức bồng!!!) đến trước mặt một cô y tá và nói:

- Kính thưa chị, xin gửi chị một vị anh hùng bé nhỏ, trận tuyến vừa qua, nay bị thương này khó chữa, xin chị tận tâm giúp cho lành mạnh.

- Đó là bồn phân của tôi, anh nói làm chi, chúng ta cùng ở chung chiến tuyến.

- Vĩnh quyết xin chào.

Cô y tá chăm sóc vết thương của người chiến sĩ.

Cậu chiến sĩ tỉnh dậy nói:

- Em đau ở đâu chị nhỉ. Em may sao chẳng có chuyện gì. Em đau.

- Lòng chị cũng đau.

Màn hạ.

Khán gia bình dân vỗ tay rôm rả. Sau đó là một "nạc sĩ nỏ nỏ" CHN tự lên giới thiệu: "Tôi là nạc sĩ nỏ nỏ Cao Hữu Nân (lúc nhỏ CHN nói ngọng chữ nh) sẽ trình diễn bài "Ngày trở về." Sân khấu lại sôi động hình ảnh anh thương binh chống gậy trở về nhà.

Chương trình văn nghệ tiếp diễn với màn múa của chuyên viên múa PC và các diễn viên khác cho đến giờ đi ngủ.

Tối thứ hai

Hôm nay ..., HC viết tiếp chương trình văn nghệ tạp lục mà thuở còn bé cả một đám con nít nhà HC trình diễn mỗi đêm với sự cổ vũ của... người lớn.

Thưa quý vị, xưa nay người ta biểu tượng gươm giáo là một vũ khí đấu tranh mà quên đi một vũ khí sắc bén khác đó là ngòi bút. Vì vậy các văn nhân thi sĩ cứ viết lên là vùng gươm vùng giáo tôi bời. HC lại nghĩ khác đi một chút. Ngòi bút càng làm đối thủ sợ, nhất là từ khi internet lan rộng khắp thế giới.

Ý tưởng này có lẽ được hình thành từ sân khấu nhà. Như HC đã trình bày, người em trai của HC lúc 5 tuổi chỉ biết một bài hát "Ngày trở về", và mỗi đêm trên sân khấu nhà, nhà nhạc sĩ nhỏ nhỏ này cứ chỉ trình diễn bản "Ngày trở về", lần nào cũng được tán dương nồng nhiệt. Trên sân khấu này còn có một người nữa, học cùng lớp với HC, vì là con một, sợ học hư nên cha mẹ đã gửi đến nhà HC nhờ ba má HC "kèm kẹp", anh tên là Hoàng Phi Phụng.

HPP có một giọng ca rất truyền cảm, hát tân nhạc rất hay và đặc biệt là ca cải lương rất mùi, HC bắt chước Cung oán ngâm khúc để nói về giọng ca mùi của HPP là "Thành Được mất vía, Minh Vương giật mình" khi nghe HPP ca cải lương. Đặc biệt là đạo đó HPP chỉ biết độc nhất một bài cải lương:

"Về lại bản dư đồ" giống như CHN chỉ hát một bài "Ngày trở về."

Mỗi đêm ngoài những bài tân nhạc, HPP được mọi người yêu cầu nồng nhiệt hát bài "Về lại bản dư đồ" này. Mỗi lần đọc những bài văn sắc bén của các anh chị là mỗi lần HC nhớ đến bài "Bản dư đồ." "Bản dư đồ" có điều gì mà đập mạnh vào tâm trí non nớt của HC như vậy? HC xin viết ra để quý anh chị cùng hoà nhập với tuổi thơ của HC.

"Hỡi ôi! Tình yêu nước ngập tràn lòng dân chúng, mối oán hờn ngập đất tổ quê cha. Bút nghiên ơi, mi có vẽ nên cờ hay mi vẫn hững hờ bên trang giấy? Hay mi vẫn nằm yên trong bóng tối? Sống an nhàn bên cửa ngọc với lầu hoa? Mi vẽ nên chức lớn với quyền to! Nho sĩ hỡi! Ôi căm hờn ghen cổ. Nho sĩ hỡi bốn phương trời máu đỏ, bút nghiên này có bôi xóa được chăng?"

(Đến đây HPP đổi giọng khác vì đã qua một vai khác.)

Tiếng ai rung chuyển trắng ngàn? Tiếng ai gây mối hận tràn miên miên?

(Lại đổi sang một vai khác)

Không, đây là tiếng nói của muôn dân đau khổ, kêu nho sinh mau đem bút nghiên ra mà vẽ lại bản... dư... đồ..."

Tối thứ ba

Thưa quý vị khán thính giả, bây giờ là 6g tối, các đảng con nít đã làm xong bài vở trường, được người lớn duyệt xét, nay đang rộn rịp sửa soạn sân khấu cho cuộc biểu diễn văn nghệ hàng đêm. Màn được kéo lên (màn là một cái mền mỏng, một đầu cột vào tường, đầu kia được một đảng con nít cầm chạy).

Chương trình mở đầu bằng hợp ca: "Mầm măng."

Sân khấu lộ nhỏ một đám diễn viên, nhỏ trước, lớn sau, ngoác mồm ca:

"Đàn em là những mầm măng, lớn lên, đang lớn đang khôn nhưng mềm. Nhờ bao hàng trúc che chở bên mình đàn em được sống êm êm. Dù măng bé yếu ớt nhưng vâng lời người trên hết lòng làm việc cần chuyên. Măng mọc đều đều đều măng mọc thẳng thẳng thẳng măng lớn lên trở nên... trúc... mềm."

Màn kéo lại. Các diễn viên chen chúc xuống dặng hóa trang cho màn vũ kế tiếp. Nhạc sĩ nhỏ nhỏ được bế lên sân khấu trình diễn bản "Ngày trở về"

trong khi chờ đợi các diễn viên hoá trang. Một diễn viên nhanh chân chạy xuống bếp lấy một cái chảo đen lên, tất cả tranh nhau thò tay quẹt đáy nồi, rồi quẹt lên mặt. Xong phần hoá trang. Tất cả chỉ bận một cái quần phồng, ở trần trùng trục. Nhạc sĩ nhỏ nhỏ vừa xong bài hát thì tiếng giới thiệu vang lên "Tiếp theo đây là điệu vũ 'yam bà lay ya'", khán giả vỗ tay quá xá. Màn kéo lên.

Hai, ba: *Yam bà lay... ya, màn đêm xuống trên bờ sông vắng xuôi dòng âm thầm. Bầu trời ngọc bích lấp lánh trong đêm chiếu qua rừng cây. Có tiếng hú... đã man rừng rú... vang trong đêm trường, yam bà lay...ya.* Đoàn vũ công tay huơ, chân nhảy nhip nhàng theo điệu hát, miệng hú liên hồi thật không khác gì người Thượng cả. Dưới sân khấu khán giả vỗ nhip thêm phần sôi động. Hết điệu múa mà tiếng vỗ tay không ngưng.

Các diễn viên lại lật đật xuống, quơ khăn chùi mặt, bận áo vào để còn diễn kịch.

Thưa các bạn, đêm nay màn kịch "Bình dân học vụ" được các diễn viên tí hon trình diễn gọi là để kết hợp với nhà nước trong việc xóa nạn mù chữ. Và đây, vở kịch xóa nạn mù chữ bắt đầu:

Thời gian là sau buổi chiều vì lúc đó mọi người nghỉ ngơi, đi bách bộ trên đường cái hóng mát. 2 diễn viên cầm biểu ngữ: "Bình dân học vụ - Xóa nạn mù chữ" giăng lên, một người cầm bảng có viết chữ, một người đứng chặn khách bộ hành để yêu cầu đọc tấm bảng. Người nào đọc được thì cho qua, người nào không đọc được thì đứng qua một bên để được nghe giải thích ích lợi của việc biết đọc biết viết và yêu cầu ghi tên đi học bình dân học vụ.

Trông kia, đằng xa có một anh đẹp trai, áo quần bảnh bao vừa đi vừa hát:

- Xa xa mấy độ Hằng nga, hôm nay trời tươi xinh quá, ta tiến lên đầu đường, ta tiến lên đầu đường, đi chơi khắp nơi rồi ta hãy về.

- Hỡi anh Tý nhè, muốn đi qua đây, hai chữ trên đây anh đọc, cho đi, anh đọc, cho đi.

- Chữ gì mà nó cong cong như thể râu tôi, như thể râu tôi, tôi không biết đọc chữ này. Anh cho tôi qua, tôi có có 5 đồng tôi sẽ biếu anh, tôi sẽ biếu anh (dữ chưa? biết hồi lộ nữa!!!)

Hát đáp lại:

- Tiền anh tôi lấy làm chi (phải vậy chứ, liêm chính chí công), nếu anh không biết đọc thì đừng qua bên, thì đứng qua bên.

Anh Tý nhè vừa đi vừa dậm ngực vừa hát:

- *Than ôi trời ơi! Than ôi trời ơi! Vì tôi lỡ đốt nên cam đành chịu đứng nơi đây, chịu đứng nơi đây!!!*

Vỗ tay, vỗ tay, tiếng vỗ tay không dứt. Màn kéo lại với lời chào hẹn tối mai vì đã đến giờ các diễn viên con nít đi ngủ để mai đi học. Khán giả kéo nhau ra về trong sự luyến tiếc.

Tối thứ tư

Tối hôm nay đám trẻ bị một trục trặc nhỏ nên đến giờ trình diễn văn nghệ rồi, khán giả con nít kéo tới, lấp ló nơi cửa, đám trẻ trong nhà mặt mày nhăn nhó, đứng ngơ ngạo không yên vì bị... khảo bài. Số là buổi chiều đi học về, tắm rửa xong là phải ngồi vào làm bài trường và bài nhà (bài nhà các ông anh ra, bắt làm, có vẻ nặng hơn cả bài trường), thế mà bọn trẻ ham chơi, quăng sách ra nhảy lò cò, bắn bi, nhảy dây... Khi bị lừa vào học thì hơi muộn, lại đến giờ cơm nước nên việc khảo bài chậm trễ!!! Đứa nào cũng lên ruột, nháy nhó với đám bạn bên ngoài. May quá, PC là đứa trẻ siêng năng nhất nhà, bài vở khi nào cũng tươm tất nên không bị cầm chân, nhanh chân cùng các bạn nhỏ đi sửa soạn sân khấu. Bọn trẻ được phóng thích dần dần, nhào vào nhập bọn.

Vì có chút trục trặc nên PC tình nguyện lên sân khấu trước tiên với bài múa "Tuổi thơ" (đây là một trong những bài ruột của PC). Xúng xính trong bộ đồ đầm, PC yểu điệu trèo lên sân khấu (phải dùng chữ trèo vì cái sập cao quá!!!), tay cầm hai bên áo đầm xòe ra, một chân đưa ra sau, chân kia nhún xuống, thật y như là một nghệ sĩ chính tông.

Lời ca vang lên, PC quay nhẹ, bước uyển chuyển theo lời ca nhịp nhàng:

*"Trời xanh, xanh mát, hương thơm, thơm ngát.
Cùng nhau ta hát đùa chơi, cùng nhau ta cất lời ca.
Nụ hoa thơm ngát, men hoa ngây ngất. Hát... cho
tâm hồn được say, cũng như cánh đẹp được bay.
Sớm bắt bướm hái hoa, kêu la nô đùa, chiều lại ra
đạo chơi vườn hoa. Tối quẩy luyến má ba, vui ca
bên đèn, bây giờ đêm nằm mơ thấy tiên..."*

(Thần tiên quá! Đời chỉ toàn hoa với bướm và tiên trong giấc ngủ. Ước gì đừng lớn nhanh.)

PC nhún nhảy, tay múa dẻo như kẹo kéo, chân xoay tròn làm cái áo đầm xòe ra thật đẹp mắt. Điệu múa chấm dứt trong tiếng vỗ tay nồng nhiệt của khán giả.

Bây giờ cả đám trẻ đã chuẩn bị xong, sẵn sàng góp mặt. Tiết mục thứ hai là hợp ca. HC quên mất tên bài hát, tạm đặt là "Chiến sĩ lên đường" (vì bài này người lớn hay hát nhất là má HC khi nào có mặt ở nhà là nghe bà hát bài này nên đám nhỏ nghe riết thuộc luôn mà không biết tên!!!) Tất cả ban hợp ca cùng cất tiếng hát vang:

*"Bao chiến... sĩ anh hùng. Lạnh lùng vùng
guom ra sa trường. Quân xung phong, nước non
đang chờ mong tay người, hồn sông núi, khí thiêng
reo muôn đời. Ngựa phi nơi xa tai nghe sừng reo
vang trong điệu cười rộn ràng, là trang nam nhi,
quyết chiến sa trường, sống thác coi thường, mong
xác trong da ngựa bọc thân thể trai. Âm âm nghe
đư âm đâu đây khúc anh hùng ca reo vang nơi...
bao chiến mã lên đường, đục lòng dân quân nơi sa
trường..."*

Diễn viên hát, tâm hồn hòa vào điệu hát, cứ nghĩ mình là chiến sĩ thật sự, đang vùng guom cười ngựa, mắt lạnh lùng nhìn về phía trước, xa xa là sa trường vang rền tiếng sừng, cộng thêm hình ảnh "đá ngựa bọc thân" quả là "tượng hình." Hình như diễn viên đã chuyển được cái hồn của bài hát vào khán giả nên khán giả ngồi say sưa lắng nghe, không một tiếng động. Lời ca vừa chấm dứt, khán giả vỗ tay muốn sập... sân khấu. Đám diễn viên nhí thấy khí thế của khán giả lên cao quá, bèn có một cuộc họp chớp nhoáng để quyết định vở kịch tiếp theo.

Nhạc sĩ nhỏ nhỏ lại được bỗng đưa lên sân khấu lấp khoảng trống, để diễn viên có thì giờ hội ý. Cuộc hội ý xong. Vở kịch tiếp theo là "Hội nghị Diên Hồng" để nuôi dưỡng khí thế hào hùng của bài hát vừa qua.

Nhạc sĩ nhỏ nhỏ vừa dứt bài hát "cứu bồ" thì đám diễn viên nhộn nhịp, người cán chổi, người khoác ngự bào (là một cái mền lớn), kẻ cầm loa... giấy đã sẵn sàng.

Màn từ từ kéo qua một bên, tiếng hát bắt đầu vang lên thì diễn viên vừa nhịp nhàng nhún theo lời hát, vừa cầm loa đưa cao lên:

*"Toàn dân nghe chẳng? Sơn hà nguy biến!
Hận thù đảng đảng. Biên thù rung chuyển. Tuôn
dày non sông rền vang tiếng vó câu, gậy oán nghìn
thu. Toàn dân Tiên Long! Sơn hà nguy biến! Hận
thù đảng đảng! Nên hòa hay chiến? Diên Hồng tâu
lên cùng Minh Chúa báo ân. Hỡi đâu từ dân!"*

Anh lính xuống nhập bọn với đám diễn viên bên dưới.

"Kìa vùng hồng, tràn lan trên đỉnh núi. (Đám bồ lão bước ra, lưng còng, tay chống gậy... cán chổi, tay kia để sau lưng, bước theo tiếng nhạc, thỉnh thoảng vung gậy, cầm thù như muốn đánh vào quân cướp nước vô hình trước mặt.) Ôi Thăng Long! Khỏi kinh kỳ phơi phơi. Loa vang vang, chiếu ban truyền bốn phương theo gió bay khắp miền sông núi réo đòi. Lòng dân Lạc Hồng nhìn non nước yêu quê hương. Giống anh hùng nâng cao chí lớn, giống anh hùng đua sức tráng cường. Ta lên đường lòng mong tâu lên Long Nhan. Giọng Lạc Hồng xin thể liễu thân liễu thân. Đường còn dài, hồn vương trên quan ải. Xa xa trông áng mây đầu non Đoài. Trông quân Nguyên tàn phá non sông nhà. Đoạt thành trì toan xéo dày lãng miếu. Nhìn bao quân Thoát lãn xâm tràn nước ta. Ôi sông núi nhà rên tiếng muôn dân kêu la."

Màn từ từ kéo che sân khấu. Màn kéo ra trở lại, trên sân khấu vua khoác áo bào... mền, đứng xoay mặt vào đám bồ lão sắp hàng chính tề. Tiếng đọc thơ vang lên (bài thơ này viết trong phần đọc thêm của sách sử lớp ba thời ấy). Vua dùng tay làm cử chỉ của kịch... cầm:

"Điện Diên Hồng đủ văn võ bách quan
Đủ đại diện của toàn quốc dân gian
Vua cảm động tả tình hình quân giặc
Đang hằm hè hô vang trên ải Bắc
Chỉ nay mai là chúng vượt biên thù
Chúng tràn sang là nước mất dân nguy
Mặt bách quan sa sầm, rãng nghiêng lại
Gậy lão niên rung rung hồn tê tái
"Hỡi các người muốn sống hãy nghe ta
Muốn yên thân muốn gìn giữ sơn hà
Muốn đời đời hưởng ân vua lộc nước
Thì tất cả dân gian toàn quốc
Phải một lòng quyết liệt như nhau
Hãy tiến lên, hãy nhất luật đương đầu
Trẻ, xông pha tung hoành nơi chiến địa
Già, giúp uy theo sau làm hậu thuẫn
Có như thế thì giặc Bắc mới chôn
Có như thế thì nước mất mới còn
Hỡi các người ta trưng cầu ý kiến
Hỡi các người, nên hòa hay nên chiến?"
"Nên chiến, nên chiến, chiến đến cùng."

Các bồ lão đưa gậy cao lên hét "nên chiến" muốn vỗ sân khấu.

Lời ca lại vang lên tiếp tục: "Trước nhục nước nên hòa hay nên chiến? Quyết chiến. Trước nhục nước nên hòa hay nên chiến? Quyết chiến. Quyết chiến luôn cứu nước nhà, nổi chí bao hùng anh. Thế

nước yếu lấy gì lo chiến chinh? Hy sinh. Thế nước yếu lấy gì lo chiến chinh? Hy sinh. Thế liễu... thân, cho sông núi, muôn năm lừng uy..."

Khí thế Diên Hồng của đám diễn viên hoàn toàn hòa nhập vào khán giả nên khán giả cũng đứng bật dậy hô quyết chiến, quyết chiến liên hồi.

Vỗ tay, vỗ tay.

Màn kịch chấm dứt chương trình văn nghệ thiếu nhi bỏ túi, hẹn đêm sau. Khán giả lục tục ra về mang theo khí thế Hội nghị Diên Hồng trong trái tim để sau này trên vạn nẻo đường đất nước mỗi con tim của người dân Việt nam luôn ấp ủ một Hội nghị Diên Hồng chờ ngày bùng lên.

Tối thứ năm

Hôm nay thứ bảy, bọn trẻ rất sung sướng vì buổi chiều là tự do hoàn toàn, tha hồ chơi vì không phải học bài trường lẫn bài nhà. Nhưng sao lạ quá, hôm nay bọn trẻ làm gì thế này? Chúng không ra sân chơi u mọi, đánh bi, đánh đáo, nhảy dây, lò cò, mà lại bu quanh người anh cả, tay mỗi đứa cầm một nắm đất sét, miệng van nài, mặt mày thiếu nảo. Năn nỉ gì đây? Hoá ra là chúng đang năn nỉ anh năn nỉ dùm tượng Phật. Số là gần Phật đàn, anh chị huynh trưởng yêu cầu sáng chúa nhật mỗi người nộp một tượng Phật nặn bằng đất sét. Hết sinh hoạt hôm ấy, bọn chúng đã ra ruộng gần đó móc đất sét về nhưng nặn tượng thì ôi thôi, chẳng đứa nào có hoa tay cả, chỉ có anh cả chúng là khéo léo tay chân, làm được đủ thứ vì vậy phải cầu cứu anh cả. Anh lắc đầu nguầy nguậy nhưng cuối cùng cũng chịu thua đàn em bám dai như đĩa này, đành ngồi xuống giúp. Thấy anh đồng ý, bọn trẻ mừng hết lớn, đưa đi lấy nước để nhào đất sét, đưa đi lấy đòn cho anh ngồi đỡ mỏi, lãng xăng bụng mâm cỗ đĩa cho anh.

Những tượng Phật dần dần thành hình, mỗi đứa cầm trong tay cây tăm, để nối đầu vào với mình Phật rồi đem phơi nắng. Đứa nào xong trước, mặt mày hí hửng vì biết chắc mai mình có tượng đem nộp, đứa chưa có cứ ngồi chồm hổm chờ. Cuối cùng thì tất cả đều thỏa mãn, cũng tới giờ cơm chiều.

Vì là thứ bảy nên bọn trẻ được thức khuya hơn một chút, chương trình văn nghệ phong phú hơn ngày thường. Cơm nước xong là bọn trẻ sửa soạn văn nghệ. Trẻ hàng xóm cũng đã kéo đến.

Mở đầu chương trình, một cán chổi rơi trên sân khấu, Cu Tý nhảy ra, lượm cán chổi kẹp vào hai chân, chân nhảy như ngựa nhảy, tay hươu roi đập vào

mông ngựa, miệng hát: *"Cái tàu cau vừa rơi ngoài vườn. Thằng Cu kéo vô cái hồ lơ. Kiếm sợi cương buộc ngay vào mỏm. Nhảy lên quất phi khắp nhà. Ngựa tàu cau biết đau, vượt nẻo thua về cầu, ngựa tàu cau phóng như tên bay. hí..hí..hí..."*

Tiếp theo đó, vở ca nhạc kịch Sơn Tinh Thủy Tinh được diễn viên thiếu nhi trình diễn. Bọn trẻ vừa hát vừa diễn: Trên sân khấu vua ngồi chễm chệ, công chúa hát, chân xoay tròn, tiến về vua cha: *"Nhớ thuở xưa kia, non nước an lạc thái bình, thái bình. Có cô Mỹ Nương, ngày xanh vừa đang đôi tám, xinh tươi như hoa, đẹp như tiên nga non bồng giáng sinh, non bồng giáng sinh."*

Sân khấu xuất hiện thêm hai chàng trai tuần tú, đầu chít khăn, vai mang cung tên... tre, hiên ngang bước ra. Tiếng hát tiếp tục: *"Có một buổi kia đâu đó ra mặt hai chàng, hai chàng. Vai mang cung tên. Tôi tâu vua cha (đến đây cả hai chàng trai quỳ xuống, hai tay bắt lại, đưa lên trán) cầu hôn cùng cô công chúa."*

Ái chà, khó quá, vua nghĩ mãi không ra, hai tay hươu qua hai chàng trai rồi lại đâm vào trán, suy nghĩ: *"Hai trai hiên ngang, liệt oanh như nhau vua Hùng khó phân, vua Hùng khó phân."* Vua chợt nghĩ ra: *"A ha ha ha ha, mai ai đi nhanh chân thì cho vậy duyên cùng cô công chúa. Mai ai đi nhanh chân thì thỏa lòng ước mơ, thỏa lòng ước mơ."* Vua vuốt râu có vẻ khoái trá vì sự thông minh của mình.

Sân khấu đóng lại. Màn hai, Sơn Tinh bước ra, hát: *"Sáng sớm tinh sương, muôn cánh hoa đẹp tung bừng tung bừng. Như say hương thơm, Sơn Tinh nhanh chân cầm tay nàng tiên mơ ước, đem lên non cao, đi trong bao hương hoa trao lời ái ân, trao lời ái ân."* Sơn Tinh cặp tay Công Chúa dẫn đi.

Thủy Tinh xuất hiện, mặt mày ảo não, hát: *"Thủy Tinh đến sau, thua thế ta thật chết rồi chết rồi. Sơn Tinh mi ơi, thù sâu từ nay ghi nhớ. Sơn Tinh mi ơi! Ôi Mỹ Nương em ơi! Thôi rồi chết tôi, thôi rồi chết tôi."* Thủy Tinh hát đến đây thì hai tay ôm lấy ngực, mắt trợn trừng, từ từ gục xuống. Màn đóng lại.

Vỗ tay, vỗ tay. Bis... Bis...

Vì mai là chúa nhật nên các anh lớn cũng hứng thú tham gia văn nghệ, giúp cho chương trình văn nghệ các em thêm phong phú. Thế nhưng không thể bỏ nhạc sĩ nhỏ nhỏ nên nhạc sĩ nhỏ nhỏ được bông lên trình bày bài hát "Ngày trở về". Vỗ tay. Vỗ tay.

Trong thời gian đó, các vũ công chuẩn bị hóa trang cho màn vũ "Nhớ Mùng Luông." Hoá trang cho điệu vũ này không gặp khó khăn vì má bấy trẻ nhập cảng vải nên mỗi mùa đặt vải là các công ty vải ngoại quốc gửi về hàng đồng sách mẫu vải, mỗi quyển là một loạt hàng cùng hoa, khác màu, khi nào miếng đầu trang cũng dài 1 m, tha hồ cho tụi trẻ... phá. Chúng xỏ tung các quyển vải mẫu, lựa loại 1 m quần vào bụng làm xà rồng, thế là yên phần trang phục.

Sau nhà nhạc sĩ nhỏ nhỏ, người anh họ lớn tuổi nhất lên giúp vui bằng một bài hát:

"Ai nghe chẳng tiếng than của người dân lành, quen cần cù sớm tối bên đồng ruộng xanh. Trời đông rét, tấm thân gầy lê khắp nơi. Bao kiếp người gục chết bên đường vì đói. Ôi dân công giết bao nhiêu dân lành đang quần quai khắp chốn trên đồng ruộng khô. Toàn dân Bắc cầm hờn VC tham tàn, đang ngóng chờ ngày tháng tươi về thôn làng. Ôi đâu còn ngày vui tươi bên mái nhà, đàn em bé riu rít lú lo đùa ca. Bao gia đình giờ đây đang trông ngóng chờ, đoàn quân Quốc gia mang về no ấm tự do. Mau lên anh, nước non u sầu đang chờ..."

Giọng hát anh rất trầm ấm, qua mặt luôn cả Nguyễn Hữu Thiệt nữa đó. Hi! Hi! Hi! Anh vừa dứt lời thì đoàn vũ đã sẵn sàng: *"Nhớ Mùng Luông, một đêm sáng trăng mơ màng, đoàn trai sánh vai cô nàng cùng nhau lú lo ca trong làng. Vào kỳ hội bum, người dân rong chơi khắp bao lối mòn, xiêm y các cô tung tròn, ánh trăng rung mình qua suối ní non, đời thêm mơ màng, tiếng khèn rộn ràng Mùng Luông, mờ xa từng cặp trai gái, dưới trăng vàng hẹn thề nước non."* Bọn trẻ vốn là những vũ công của trường nên màn vũ này chúng múa rất nhuần nhuyễn và nhịp chân cùng tay múa rất đều.

Đến đây thì anh cả bỗng nổi hứng, lên sân khấu trình diễn bản "Hương xưa": *"Người ơi, một chiều nắng tơ vàng hiền hòa hồn có mơ xa..."* có lẽ anh đang nhớ những ngày đầm ấm ở quê xưa. *"...Người ơi đường xa lắm con đường về làng diu mấy thuyền đò..còn đó....còn đó..."* Bọn trẻ tuy không hiểu cái gì là hương xưa hương nay nhưng bọn chúng cũng nhớ ghê gớm "vàng bướm bên ao", cái ao, cái địa của quê nội mà mỗi lần chúng về thăm đều được bà nội kêu người tát cạn để bắt cá, chúng tha hồ lội bì bõm dưới địa, chụp cá. Nay thì quả thật xa quá rồi. Ngày xưa, muốn về quê nội chỉ cần tới cầu Gia hội, trèo lên đò là có thể tìm về. Nay tiền đâu mà đi máy bay về! Thôi thì nương theo bài ca mà về cũng được. Chúng đâu ngờ 22 năm sau lại

một lần nữa chúng phải hát bài "Hương xưa" trong ngân ngừng, cay đắng!!!

Các anh lại nảy ra một trò chơi mà các anh ấy nghĩ là rất thú vị, ai thắng thì được chức "Thần Thiên sứ." Ôi! cái truyện đời xưa "Chiếc hòm biết bay" với "Thần Thiên sứ" hàng đêm bay đi khắp nơi, câu chuyện mà bọn con nít mê tít thò lò, nay chỉ qua cuộc thi lại được thành "Thần Thiên sứ." Bọn trẻ nhao nhao giơ tay tham dự. Đề thi được đưa ra: "Ăn ớt!" Ai ăn được nhiều ớt thì được phong làm "Thần Thiên sứ." Các bàn tay từ từ rút xuống. Vẫn còn 2 bàn tay cương quyết tham gia: một vị 5 tuổi, một vị 6 tuổi. A, cái chức "Thần Thiên sứ" đã làm hai vị con nít này quên chuyện ớt... cay. Hai ứng viên được mời lên sân khấu. Vỗ tay. Vỗ tay.

Một người nhanh chân chạy xuống bếp lấy rổ ớt lên (khi nào trong nhà cũng có sẵn ớt cho đám "nhông" ăn). Hai vị con nít tay cầm hai trái ớt, cắn, nhai, nuốt, rồi cắn, nhai, nuốt, nước mắt chảy, lúc đầu chảy nước mắt vì ớt, dần dần trong nước mắt pha lẫn giọng khóc rồi... thét. Thế là các bậc đàn anh quýnh quáng, người nhào lên sân khấu bồng em, người chạy bay xuống bếp lấy nước cho các em uống. May mà không có ba má, nếu có ba má chắc các anh bị no....đòn.

Buổi văn nghệ đành chấm dứt nơi đây. Hẹn gặp lại chư huynh đệ tỷ muội kỳ tới.

Một tối kế tiếp

Các đứa trẻ theo năm tháng lớn dần. Nhạc sĩ nhỏ nhỏ đã tự mình leo lên sân khấu, không cần người bồng lên và biết thêm nhiều tiết mục, có thể đồng diễn với các anh chị. Một thể hệ khác tiếp nối. Thế hệ 53. Em đã đến mẫu giáo và đem về nhà bài hát học được ở trường.

Tối hôm nay, thay vì thế hệ 51 của nhạc sĩ nhỏ nhỏ được bồng lên sân khấu, xin giới thiệu với quý vị khán giả thế hệ 53, 5 tuổi, trình diễn bài "Xi Rô" (theo lời hát, có lẽ là Zorro???) Thế hệ 53 tự mình hát và đóng ba vai: Ba, mẹ và Xi Rô (hát theo điệu nhạc "Lên đường").

Ông cha mặt mày hớt hơ hớt hải: "*Bà ơi Xi Rô nhà ta đi đâu chưa về! Kiểm hoài không thấy. Ông bà buồn rầu nhớ con, vào ra than vắn thở dài. Thằng Rô nay hư vì nó đi chơi lu bù.* (bà đập tay vào đùi) *Thôi rồi ông ơi, ông ơi, thằng Xi Rô con mình thành hiệp sĩ sinh linh còn lo chi ba má!!! Ngày kia Xi Rô cùng ba anh em vô nhà: "Xin chào má"* (Xi Rô giơ hai tay, lưng cong

xuống, đầu đưa ra phía trước, đứng một chân, chân kia đưa thẳng ra sau). *Ông bà hoảng hồn la lên: "Trời ơi, ăn cướp vô nhà."* Bà gan hơn ông nhìn xem Xi Rô kỹ càng (hai tay banh hai mắt để nhìn cho rõ, lưng khom khom ra dáng già cà). (Tay lại đập đùi) *Thôi rồi ông ơi, ông ơi, thằng Xi Rô con mình, làm cho ông lăn cù cù, rồi ông đứng dậy xách cái dù đập cho thằng Rô mấy dù."*

Cũng như nhạc sĩ nhỏ nhỏ, hàng đêm thể hệ 53 chỉ hát một bài Xi Rô này với những động tác đầy kịch tính, thể mà luôn luôn được khán giả tán thưởng nồng nhiệt.

HC một mình lên sân khấu trình diễn vũ khúc "Cầu sông Kwai." Vũ điệu này ở trường có 8 người nhưng vì đòi hỏi áo quần đồng phục, chỉ một mình HC có, nên mọi người chỉ định HC múa... một mình. HC chỉnh tề trong bộ đồ lính rất oai vệ: quần tây xanh (mượn của anh thứ hai vì nhà HC con gái bận áo đầm, không có quần tây), áo chemise trắng, cổ thắt cravatte trắng (mượn của ba), đầu đội mũ calot... giấy. Mần mở ra, HC hai tay khoanh sau lưng, đứng theo tư thế nghỉ. Vừa hát: "*Ô này (HC nhảy lên, hai chân chụm lại, tay phải đưa lên trán chào, tay trái xuôi xuống) mặt trời lên dãy núi cao cao vời, đường đi về nơi quê nghèo xa mờ. Bụi hồng mờ lưng đèo, người đi từ làng xưa vọng bao lời mến yêu... Từng chiều từng sớm chốn xưa ai ngóng trông anh về, căn vườn xưa giờ không bóng người tới. Lá úa thắm năm rồi ghen ngào đêm tối. Gió mưa âm thầm căn nhà vắng im tiếng cười."*

HC vừa bước oai hùng theo nhịp quân hành, tay đưa lên xuống nhịp nhàng, thỉnh thoảng đội nhịp, quay vòng nhẹ nhàng làm bước vũ thêm phần uyển chuyển. Điệu vũ chấm dứt mà mọi người vẫn chưa vỗ tay. Có lẽ hay quá làm khán giả ngẩn ngơ, quên vỗ tay. Vỗ tay, vỗ tay.

Tiếp theo là vở ca nhạc kịch "Chiếc thuyền nan." Chà, vở nhạc kịch này cần hóa trang nhiều, nhưng không sao, áo quần lính thì khó chứ làm Nhật bản, Ấn độ thì dễ như ăn... ớt. Nhật bản ư? Hai tay rộng đã có quần trắng của má. Mượn thêm chiếc thắt lưng, bỏ cái gối sau lưng, cột lại, lấy vài quần làm váy, đi lúp xúp. Thế là xong một vai. Vai Ấn độ lại càng dễ hơn, quần vải quanh mình, nhét một miếng vào bụng, vắt lên vai, giống Ấn độ ra phết. Còn vai Mễ tây cơ thì chỉ đội cái nón to vành là đóng vai Mễ tây cơ được rồi. Vai anh cao bồi lại càng dễ hơn. Giọng hát trở lên:

"Tinh tinh tinh tình tang tang tang. Cuộc đời mình như chiếc xuồng nan, trôi nó trôi bèo bồng."

Cô Nhật cầm dù bước ra hát:

"Đi tới Tô Kỳ Ô, mình xách tay chiếc dù, mặc áo Kì mố nô. Tô Kỳ Ô, Tô Kỳ Ô, dù là dù với kì mố nô."

Anh cao bồi nghênh ngang bước ra hát:

"Đi tới Chi cá gô, mình bắt tay Găng tơ, cười với anh Charlot. Chi cá gô, Chi cá gô, Cười là cười với anh Charlot."

Cô Ân độ vừa múa, vừa nhảy, hát:

"Đi tới Ka ra chi, mình muốn thêm béo phì, thì đóp com cà ri. Ka rà chi, Ka rá chi, phì là phì với com cà ri."

Anh Mê xi cô với cái nón rộng vành bước ra, hát:

"Đi tới Mê xí cô, mình thấy anh đầu bò, đội nón Som brê rô. Mê xì cô Mê xí cô, bò là bò với Som brê rô."

Cả 4 người họp lại, cùng hát: *"Tĩnh tĩnh tĩnh
tĩnh tang tang tang, cuộc đời mình như chiếc thuyền
nan, trôi nó trôi bèo bồng..."*

Hạ màn. Vỗ tay. Vỗ tay.

Đêm đã khuya, bọn trẻ chào khán giả, hẹn đêm sau.

Tối cuối cùng

"Các đứa trẻ lớn dần thì các đàn anh cũng lần lượt rời gia đình đi lập nghiệp nơi xa. Đến lượt anh cả xong trung học cũng xa nhà. Nhà vắng vẻ dần. Những buổi văn nghệ vẫn tiếp diễn nhưng khán giả không còn đông đảo như xưa. Rồi người anh thứ hai cũng đi học xa sau khi xong trung học. Bọn trẻ không còn diễn văn nghệ hàng đêm nữa, thỉnh thoảng thấy nhớ, tụ họp lại để nhớ những ngày vui.

Đêm nay bọn chúng thấy nhớ không khí nhộn nhịp ấm áp của ngày xa xưa nên bàn nhau làm một chương trình văn nghệ thật tung bừng. Để lấy lại khí thế bừng bừng, chúng mở đầu bằng hợp ca "Bạch Đằng giang."

*"Đây Bạch Đằng giang sông hùng dũng của
nòi giống tiên rồng, giống Lạc hồng, giống anh
hùng, Nam Bắc Trung. Trên trời xanh, muôn sắc
đua chen bóng ô, dưới đáy giòng nước, ánh sáng
vỡn vỡn nhấp nhô. Hàng cây cao soi bóng, gió cuốn
muôn ngàn lau, hồn ai đang phảng phất, trong gió
khấp xiết bao. Mây... nước ... thiêng liêng còn ghi
chép ... rành thời liệt oanh của bao người xưa
trung chánh. Vì yêu quốc gia vui lòng hiến thân,*

*liều mình ra tay tuốt gươm bao lần. Giòng nước
trắng xoá dưới trời quang đãng. Từ xưa nêu cao
tấm gương anh hùng dù có sấm sét bão bùng, mưa
nắng. Đàng giang vẫn sáng để cho nòi giống soi
chung."*

Thế hệ 53 nay đã lớn, được đàn chị thế hệ 50 hướng dẫn em cùng các bạn chung lớp những điệu vũ mà các anh chị đã từng múa. Điệu múa của các em chẳng những trình diễn tại trường, còn bay xa xuống tận căn cứ hải quân, đã được các chiến sĩ hải quân ngày ấy tán thưởng nồng nhiệt. Tối nay trên sân khấu nhà, thế hệ 53 múa lại để chương trình văn nghệ thêm phần hào hứng. Thưa quý vị, đây điệu vũ "Hải quân hành khúc."

*"Toán chiến sĩ hải quân ra khơi hôm nay bờ
nước non, ra khơi nồng máu say. Ra đi không
vương thế nhi, miền Bắc núi tuyết rét mướt, quên
vui trong cơn phân ly sống trên ngàn trùng sóng.
Thân phơi trên Nam băng dương, nước xanh hồn
Thái bình dương. Ra khơi sóng vang dạt dào, mệnh
mông sông và thân tàu. Nghe âm vang ù ù, át tiếng
máy rầm rầm, quân ta theo trăm trăm, tàu nhấp
nhô. Mờ mờ xa mây núi, dần dần xa mây núi, đi
không quên bến bờ chờ. Ra khơi trùng dương bát
ngát. Ngày về tổ quốc ghi công."*

Bài hát được bước đi theo nhịp quân hành pha với vũ điệu *pasodoble* khi qua khi lại, khi quay khi đứng, vẫn giữ nhịp quân hành rất đẹp mắt. Khán giả vỗ tay nồng nhiệt.

Nương theo khí thế của bài "Hải quân hành khúc", cả bọn cùng đứng lên hát vang bài "Gò Đống Đa":

*"Từng đoàn dân chúng trên đê đô tung bừng
đi. Tìm về thăm chốn non nước thiêng oai hùng ghi.
Cố bước bước bước bước trên đường thơm gió mát.
Ta đi đi đi đi thăm gò xưa chất thép. Đống Đa còn
chấn đây, rắc xương đây máu thây. Ngàn tiếng khóc
tiếng rít lên, còn vương vất giáo mác tên. Mấy ai
qua mà lòng không ngáy. Cùng thăm nơi xưa ai là
người không bái sùng. Giòng máu ái quốc lưu
truyền trong bao đảng hùng. Ngàn ngàn quân
Thanh chết, dưới toan quân Việt nam. Thề quyết
phấn đấu, đồng tâm hy sinh, làm sao cho hơn người
xưa. Rồi góp sức sống ngày mai, máu đào đồng bào
kết hoà cùng màu quốc kỳ."*

Đến đây thì cậu Út nhà ta nhảy ra đòi diễn màn "Hiệp sĩ mù nghe gió kiêu." Út ta vai quàng một cái mền, tay cầm thanh kiếm nhựa, mắt nhắm tít (mù mờ lị !!!), tay hươ, chân đạp lung tung. Cầm

thấy sân khấu nhỏ bé quá, cậu nhảy xuống đất để múa gươm cho rộng chỗ. Lưỡi gươm bay lấp lánh, hứng chí, cậu đứng lên ghé làm màn hiệp sĩ mù phi hành ... Xoảng ... Cả bọn hoảng vía thấy hiệp sĩ mù đã lao đầu vào cái tủ buffet, kính bể tan tành, mặt mày cậu Út đầy máu. Ba má từ nhà dưới phóng lên, thấy cậu con cưng mặt mày xanh lét, máu chảy tùm lum, ba vội vàng bế cậu ra khỏi đám miếng chai, má chạy lấy hộp thuốc cứu thương ra. Bấy giờ mới biết cậu bị một miếng chai đâm trúng mũi. Băng bó cho cậu xong, ba má hăm he, cấm chơi trò hiệp sĩ mù như vậy nữa, rồi quay sang đám anh chị la cho một hồi nữa, sao xúi em chơi dại, cả bọn len lét, lo hốt mảnh chai đầy sân nhà rồi đi ... ngủ.

Chương trình văn nghệ đẹp luôn từ đó.

Tuy không còn những đêm văn nghệ nữa, nhưng bọn trẻ đã khắc ghi vào lòng. Những gì chúng được hấp thụ qua những bài ca điệu múa vẫn ở mãi trong tâm khảm chúng. Chúng học được tinh thần tập thể, sau này trải qua nhiều gian nan nguy khó, chúng biết bắt tay nhau, lèo lái con thuyền đại gia đình đến bến bình yên. Chúng giữ trong tim tiếng hát bất khuất của Bạch đằng giang, kiêu hùng của Gò Đống đa, tiếng nói dân chủ đầu tiên của nước Việt: “Hội nghị Diên Hồng”, sự vui tươi nháy nhót của “Cái tàu cau”, của “Yam bà lay ya”, tình thương yêu của “Nhớ Mường luông.” Tất cả đều được chúng dùng đến trên suốt đoạn đường đời."

Hương Cau